

HISTORIA MIASTA

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE · 2019

Książę Władysław II Opolczyk, nadawca praw miejskich dla Dobrodzienia w 1374 roku i licznych przywilejów w 1384 roku
Książę z Renu Dobrodzień i przywileje książęcy i Złotowickie Wyprawy... (Zawieszka 1377)

Pałac w Dobrodzieniu, budowany w stylu neoklasycystycznym w latach 1848-1849
Restruje wg projektu ze zbiorów Pawła Mroza

Królowa para Carola i Albert I Wettin von Sachsen i Król Friedrich August III Wettin von Sachsen, właściciele Dobrodzienia w latach 1884-1927
Restruje wg projektu ze zbiorów Pawła Mroza

Panorama Dobrodzienia, 1939
Restruje wg projektu ze zbiorów Pawła Mroza

Panorama Dobrodzienia, 2009
Fotografia ze zbiorów Urzędu Miasta

Dobrodzień – jedno z najstarszych miast na Śląsku Opolskim; leży na skraju Niziny Śląskiej, ok. 4 tys. mieszkańców. Okres prehistoryczny: z lat 4000–1000 p.n.e. pochodzą wartościowe wyroby z krzemienia i brązu, z IV i V w. n.e. – wyroby ceramiczne i metalowe o cechach germańskich i sarmackich tzw. kultury dobrodzieńskiej; 984 – pobyt biskupa Wojciecha. Okres piastowski (1163–1532): Dobrosin, Dobroden był własnością książąt opolskich; 1279 – miejscowość pojawiła się w dokumentach; 1311 – była to dość duża osada, w której istniał kościół parafialny; 1374 – Dobrodzień otrzymał prawa miejskie, w 1384 mieszczanie zostali obdarowani licznymi przywilejami przez księcia Władysława Opolczyka; 1452 – miasto wyłączone z domeny książęcej przez księcia Bernarda, jako dobro rycerskie przez wieki było zależne od swego pana. Okres habsburski (1532–1743): Dobrodzień był własnością namiestników cesarza; 1636 – utrwaliła się nazwa miejscowości Guttentag. Okres pruski (1742–1871): „państwo” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] było własnością pruskich rodów szlacheckich, książęcych i królewskich; działały tu liczne kuźnie i wielkie piece; 1846 – ogromny pożar doszczętnie zniszczył miasto; zostało odbudowane w stylu neoklasycystycznym w latach 1847–1855. Okres niemiecki (1871–1945): Dobrodzień leżał w państwie niemieckim; 1884 – cały majątek dobrodzieński stał się własnością królów saksońskich; w latach 1922–1939 był miastem powiatowym, następował szybki rozwój infrastruktury miasta. Okres powojenny – Dobrodzień znajduje się w granicach państwa polskiego; w latach 1950–1970 odbudowano i rozbudowano miasto; do 1975 leżał w powiecie lublinieckim, województwie katowickim; następnie na terenie województwa częstochowskiego; 1.01.1999 – powrót Dobrodzienia na Ziemię Opolską; następuje społeczno-gospodarczy rozwój miasta, zwłaszcza w dziedzinie meblarstwa.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

UNIA EUROPEJSKA

Województwo Opolskie
ul. Słowackiego 10
50-100 OPOLE

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

HISTORIA PARKU

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

Widok z wieży kościelnej na stare dworski przy ulicy Wielkopiecowej na początku XX wieku
Fot. Otto Hermann, 1903. Zbiory Deutsche Fotothek Dresden

Widok na park dworski, założony w I ćwierćwieczu XX wieku
Rozbuduje go poczciwaki ze zbrodni Gerarda Zapienta

Estrada parkowa w Dobrodzisku
Fot. Zeman Pępenda, Zbiory M7302

Pergole w dobrodzińskim parku
Fot. Zeman Pępenda, Zbiory M7302

Niezrealizowana inwestycja – amfiteatr w ruinie
Fot. Paweł Mrozek, 2003

Najstarsza wzmianka w kronice miasta o dworze pochodzi z roku 1422. Zarządcą domeny książęcej w Dobrodzisku został rycerz Hans, właściciel Jeżowej. W 1452 roku miasto, jako dobro rycerskie, z rąk księcia Bernarda wielkostrzeleckiego otrzymał Henryk Kranczkowski. W kronice pojawił się zapis o istnieniu zamku warownego i folwarku w tej okolicy. Od średniowiecza do końca XIX wieku miejsce dzisiejszego parku zajmował staw zamkowy [Schloßteich]. Przy nim pracował młyn dworski, a w latach 1769–1873 wielki piec i inne urządzenia hutnicze. W latach 1884–1914, kiedy właścicielami „państwa” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] byli królowie sascy, staw został osuszony a na jego miejscu założono park. Granicą parku od południa była droga dojazdowa do folwarku, od zachodu – Hochofenstraße (dzisiaj ulica Piastowska), od północy – ogrody ciągnące się wzdłuż obecnej ul. Pocztowej, a od wschodu – zabudowa zamku. Wytyczono jedną alejkę, w formie nieregularnej pętli. Park przecinały dwa strumienie, łączące się pod kątem prostym w pobliżu ulicy. W skład drzewostanu skupionego na obrzeżach parku wchodziły: świerki, cyprysiki groszkowe, żywotniki zachodnie, dęby oraz jesiony pensylwańskie oraz pojedyncze egzemplarze kasztanowca, topoli czarnej i innych. W okresie międzywojennym nowo wytyczoną drogę do folwarku obsadzono kasztanowcami i grupą daglezi. W części północnej wybudowano kilka domów. W parku ustawiono pergole z różami, okazałą drewnianą scenę i pomnik poległych w I wojnie światowej (został usunięty w 1945). W tym kształcie park trwał do lat 70. XX wieku. Wówczas władze miasta zlikwidowały estradę i pergole, zamierzając wybudować amfiteatr na miejscu ruiny dworskiej gorzelnii. Plany nie zostały zrealizowane. Wytyczono jedynie nowe alejki i uformowano groblę zatrzymującą wodę, pełniącą w okresie zimowym funkcję naturalnego lodowiska. Na skutek braku konserwacji park systematycznie niszczał.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

UNIA EUROPEJSKA

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

STAW PARKOWY

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBÓWICE • 2019

**Staw to miejsce, w którym żyją nie tylko ryby.
To miejsce godów i rozrodu płazów.
Takimi są żaby, których jest ok. 30 rodzajów
i ponad 400 gatunków.**

Żaba śmieszka (*Rana ridibunda*)

Występuje na Półwyspie Iberyjskim i południowej Francji oraz w środkowej i wschodniej Europie od Niemiec po Kaukaz. Aktywna w dzień i w nocy.

Żaba moczarowa (*Rana arvalis*)

Występuje w środkowej i zachodniej Europie oraz Azji. Aktywna w dzień.

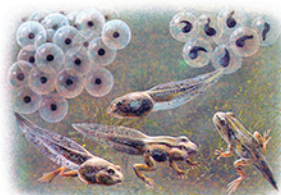

Ropucha szara (*Bufo bufo*)

Żyje prawie w całej Europie, w Azji aż po Japonię i w Afryce Południowo-Zachodniej. Prowadzi nocny tryb życia.

W wodzie składane są jaja płazów zwane skrzekiem. Są to galaretowate kuleczki, pęczniące w wodzie, stanowiące źródło pożywienia dla larw.

Z jaj wylęga się larwa zwana kijanką, posiadająca ogon, skrzela i narząd linii bocznej. W okresie przeobrażania w postać dorosłą u żab następuje zanik skrzeli. W ich miejsce powstają płuca, a organizm przechodzi na lądowy tryb życia.

Żaba jeziorkowa (*Rana lessonae*)

Występuje w środkowej i zachodniej Europie. Aktywna w dzień.

Żaba zwinka (*Rana dalmatina*)

Wykonuje skoki dwumetrowej długości, co stanowi trzydziestokrotność jej długości.

Żaba wodna (*Rana esculenta*)

Występuje w środkowej Europie. Regularnie wędruje wiosną z zimowisk do miejsc rozrodu. Jest gatunkiem dziennym.

Żaba trawna (*Rana temporaria*)

Występuje w środkowej i zachodniej Europie. Wykazuje aktywność zmierzchową i nocną.

W Polsce wszystkie gatunki żab są objęte ochroną ścisłą.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

REGULAMIN PLACU ZABAW

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

REGULAMIN PLACU ZABAW

Zabrania się wprowadzania zwierząt na plac zabaw.

Zabrania się spożywania alkoholu na terenie placu zabaw.

Zabrania się niszczenia istniejących urządzeń zabawowych.

Zabrania się używania urządzeń niezgodnie z przeznaczeniem.

Dzieci powinny przebywać pod opieką osób dorosłych.

Dopuszcza się korzystania z urządzeń od świtu do zmierzchu.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ZABYTKOWY MOST

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

Pierwsza historyczna wzmianka o istnieniu dworu i folwarku w tej okolicy pojawia się już w średniowieczu. 18 kwietnia 1452 roku książę wielkostrzelecki Bernard przekazał dobra dobrodzińskie i prawa do miasta staroście strzeleckiemu Heinrichowi von Cronskaui vel Henrykowi Kranczkowskiemu i jego spadkobiercom. Książęce miasto Dobrodzień stało się posiadłością rycerską, miastem zależnym od swego pana. Od tego momentu jest mowa o pańskim dworze przy mieście, które w późniejszych wiekach było własnością namiestników Habsburgów oraz szlacheckich, książęcych i królewskich rodów pruskich. W tym miejscu znajdował się też staw dworski i młyn. Most kamienny z granitu gruboziarnistego wybudowano w 1610 roku, więc upamiętnia swoich budowniczych – Daniela i Magdalenę Jarrowickich, właścicieli majątku w latach 1585–1648. Kolejna wzmianka nt. mostu pojawiła się w urbarzu z połowy XVII wieku, w którym wyszczególniono m.in. obowiązki mieszczan, polegające na wykładaniu dylami mostu i stawu zamkowego. W niezmiennym przez wieki kształcie most przetrwał do lat 70. XX wieku. Wtedy pracownicy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Jedność” w Dobrodzieniu przeprowadzili remont mostu, poszerzając go z użyciem cegieł i betonu. Przeprowadzane okresowo ekspertyzy stanu technicznego i nośności mostu łukowego wskazywały na obniżanie się z biegiem lat stopnia trwałości obiektu. Ograniczono więc możliwość przejazdu tylko dla samochodów osobowych i dostawczych. W roku 2007 samorząd lokalny rozpoczął realizację gruntownego remontu mostu. Wzmocniono jego konstrukcję, wybudowano instalacje odwodnienia jezdnii oraz hydroizolacje, wykonano nowe balustrady oraz nawierzchnie jezdni i chodników. W ograniczonym wymiarze przywrócono dawny wygląd mostu. Wyizolowane „okno” ukazuje podstawowy budulec, z którego przed wiekami wzniesiono obiekt.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

PLAN SYTUACYJNY

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację cmentarza przeprowadzili studenci z Polski, Niemiec i Izraela w 2001 roku w ramach Międzynarodowych Spotkań Młodych pn. „Antyschematy 2001” pod kierunkiem Polskiego Stowarzyszenia im. Janusza Korczaka

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

PLAN SYTUACYJNY

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

Rewitalizację cmentarza przeprowadzili studenci z Polski, Niemiec i Izraela w 2001 roku w ramach Międzynarodowych Spotkań Młodych pn. „Antyschematy 2001” pod kierunkiem Polskiego Stowarzyszenia im. Janusza Korczaka

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

PTASI ZEGAR

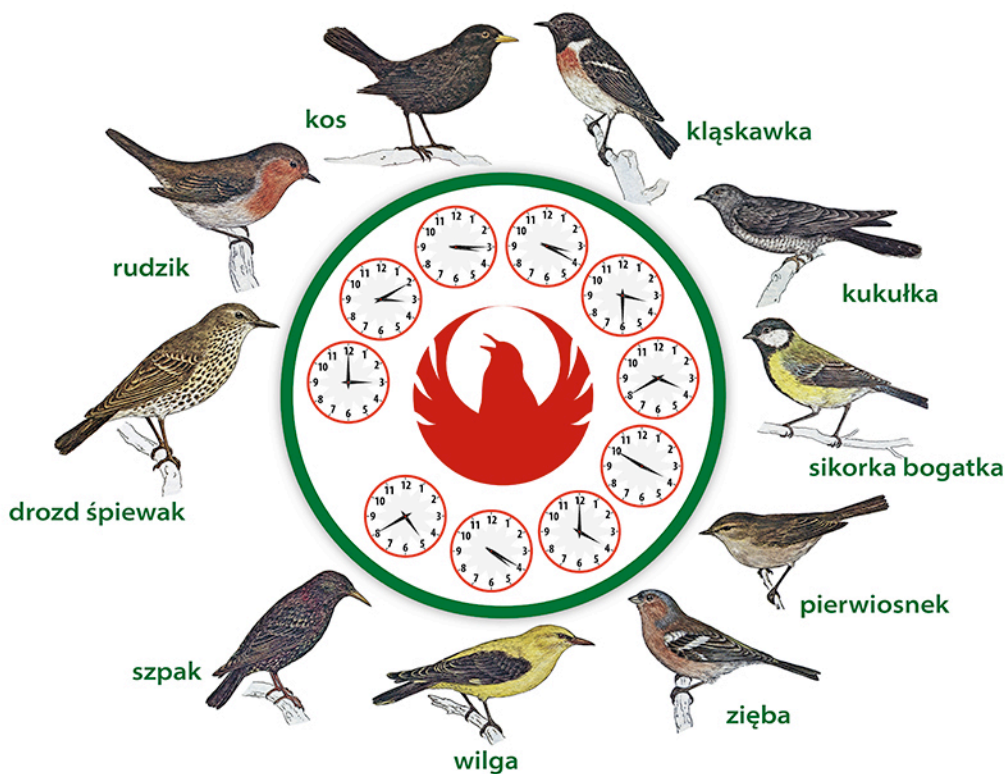

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

Ptaki są fenomenem w królestwie zwierząt.

Wyróżniają się liczebnością, różnorodnością gatunków, barwą, miejscem bytowania i sposobem odżywiania. Na Ziemi żyje około 8600 gatunków ptaków.

Bodźcem budzenia się ze snu ptaków śpiewających jest świt. Zimą ptaki śpią dłużej, latem – krócej. Nasz „ptasi budzik” odnosi się do połowy maja, tj. do wschodu słońca o godz. 4:40 czasu letniego.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

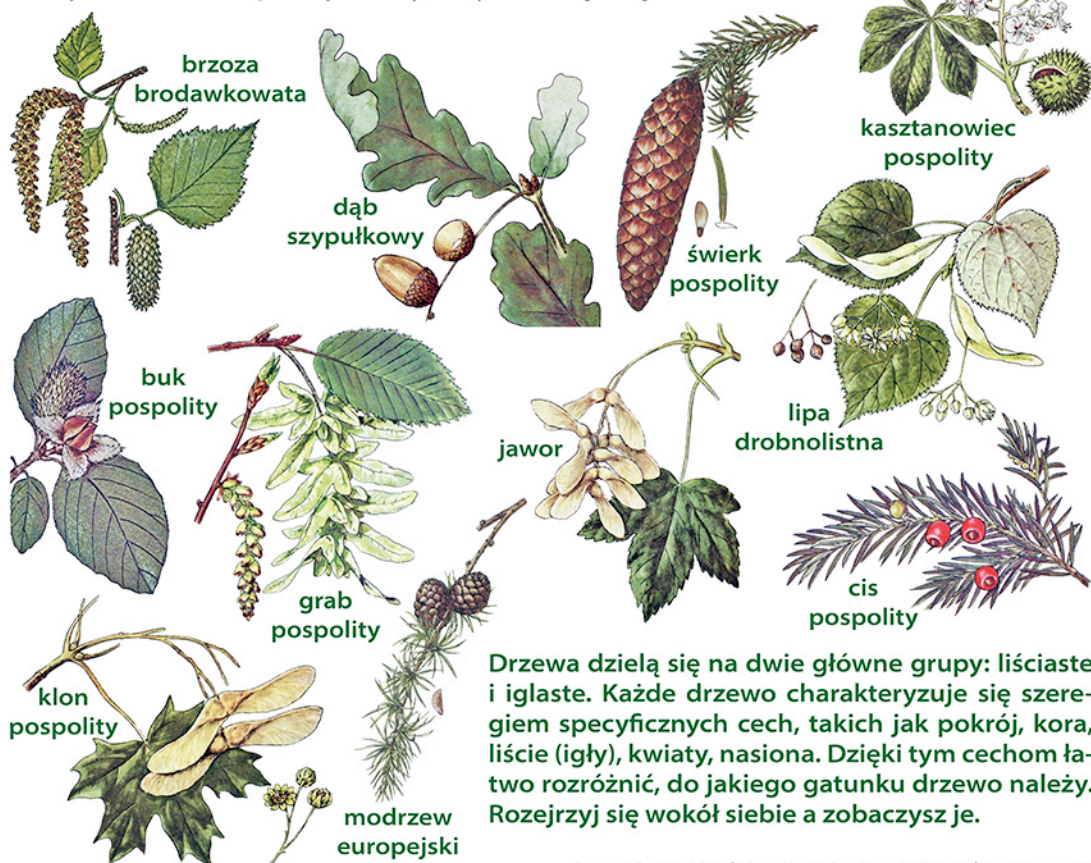

KWIATY I OWOCE DRZEW

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE • 2019

Drzewa i krzewy to ulubione miejsce ptaków.

Są dla nich domem i olbrzymią stołówką. W koronach drzew wyśpiewują swoje trele i zakładają gniazda. W cieniu tych samych drzew odpoczywamy i my, ciesząc się ich widokiem.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019 - Źródło rysunków roślin: Praca zbiorowa (Lindlich Krejča), Świat roślin, Warszawa 1984

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

DAWNY FOLWARK

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE · 2019

Dworska gorzelnia, czynna przed 1945
Ilustracja wg pozostawki ze zbiorów Biblioteki 1912

Folwark dworski / Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, 1956
(strona północno-wschodnia)
Fotografie z kroniki spółdzielni

Folwark dworski / Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, 1956
(strona południowo-wschodnia)
Fotografie z kroniki spółdzielni

Folwark dworski / Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, 2000
(opozycje czarnosk w części zachodniej)
fot. Stefan Białas

Spichlerz – zachowany w dobrym stanie technicznym
fot. Paweł Mrozek, 2019

Od strony południowo-wschodniej park graniczy z dawnym folwarkiem dworskim. Najstarsza wzmianka o istnieniu dworu pochodzi z 1279 roku. Majątek należał do książąt opolskich do 1452 roku. Wówczas Dobrodzień z miasta książęcego stał się po wsze czasy zależny od swego pana. Znane są nazwiska wszystkich właścicieli dobrodzińskiego majątku oraz wielu pełnomocników i dzierżawców na przestrzeni wieków. W 1789 roku dobrodzińskie dobro rycerskie [Rittergut] obejmowało 13 okolicznych folwarków i tworzyło „państwo” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] o powierzchni 8004,83 hektarów. Scałił je książę Friedrich August von Braunschweig, właściciel dóbr w latach 1789–1805. Do majątku w Dobrodzieniu zostały włączone folwarki w Błachowie [Blachow], Makowcyczach [Makowcütz] i Marzacie [Marzatzka]. Po pożarze miasta (1846) zabudowania folwarczne w Dobrodzieniu, z czworakami i spichlerzem wzniesiono od podstaw do 1850 roku. Odbudowano też browar dworski, założony w 1600 roku i gorzelnię z 1800. W pobliżu, od średniowiecza do końca XIX wieku, znajdował się staw „zamkowy” [Schloßteich]. Przy nim pracował młyn dworski, a w latach 1769–1873 dworski wielki piec i inne urządzenia hutnicze. W 1905 roku, kiedy właścicielem „Herrschaft Guttentag” był król Friedrich August III von Sachsen, dobrodziński obwód dworski liczył 163 ha. W 8 budynkach mieszkało 156 osób – 136 katolików, 17 ewangelików i 3 żydów, w tym 34 osoby mówiły po niemiecku, 119 – po śląsku i 3 osoby w innym języku. W 1937 roku właścicielem dobrodzińskich dóbr rycerskich o powierzchni 456 ha był rolnik Ferdinand Schreiber. Na gruntach dawnego dobrodzińskiego folwarku w latach 1949–1997 gospodarowała Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Jedność”. Będąc w stanie likwidacji, spółdzielnia wyprzedaje grunty i budynki. Największą prywatną firmą działającą na tym terenie jest „Ferma Drobiu Głowa S.C.”, która prowadzi chów kur mięsnych.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

UNA EUROPEJSKA

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

RZKA MYŚLINKA

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE · 2019

Teren źródłakowy rzeki Myślinki we Zwozie
Fot. Paweł Mrozek, 2018

Myślinka zasila stawy rybne w Głowczycach
Fot. Paweł Mrozek, 2018

Stado kaczek na Myślinku koło Stempnika w Dobrodzieniu
Fot. Paweł Mrozek, 2018

Myślinka przepływająca obok dawnego młyna w Ligocie Dobrodzińskiej
Fot. Paweł Mrozek, 2019

Myślinka (po prawej) wpadająca do Myśliny w Warłowie
Fot. Paweł Mrozek, 2012

Jedną z rzek przepływających przez teren gminy Dobrodzień jest Myślinka [Nosek, Guttentager Wasser]. Swój początek bierze we Zwozie, w terenie łąkowo-leśnym. Koryto rzeczne na odcinku leśnym przez większą część roku jest wyschnięte. Natomiast woda podziemna stale wydostaje się na powierzchnię w postaci podmokłości łąkowych. Jest to obszar źródliskowy Myślinki. W epoce lodowcowej siła niszcząca wód była duża, o czym świadczą głęboko wcięte dolinki rzeczne. Rzeczka wypływająca z terenu płaskiego we Zwozie, choć nieco wyżej położonego, meandrując pośród łąk i pól wpływa w te dość głębokie i strome miejscami polodowcowe wąwozy o dużych walorach krajobrazowych. Między Głowczycami a Gosławicami, w dolince o ponad stumetrowej szerokości, łączy kilka stawów rybnych. Te miejsca są bogate pod względem florystycznym i faunistycznym. Od strony Hadasików przecina granicę miasta i zasila również stawy w Dobrodzieniu. W odległej przeszłości obok dobrodzińskiego dworu istniał Staw Zamkowy. Wpływające do niego wody Myślinki spiętrzone, aby napędzała koła młyńskie, a w latach 1769–1873 urządzenia wielkiego pieca hutniczego. Po jego likwidacji ponownie działał tu młyn. W latach 1884–1914 staw osuszano, uformowano koryto rzeczne i stworzono park dworski. Również w okolicznych wsiach nad brzegami Myślinki przez wieki pracowały młyny i kuźnice dworskie. W przeszłości rzeczka Myślinka musiała zapewniać dostatek wody, skoro do napędu miechów nadmuchu i poruszania młota mechanicznego używano kół wodnych. Zakłady kuźnicze w Ligocie Dobrodzińskiej, Makowczycach i Turzy należały do najstarszych w regionie. Do lat 60. XX wieku na całej swej długości rzeczka obfitowała w drobne ryby i raki. Później stawała się ciekim zanieczyszczonym ściekami z pobliskich zakładów. Od kilku lat stopniowo odradza się życie biologiczne w rzece. Myślinka wpływa do rzeki Myśliny, z którą łączy się pośród pól w Warłowie.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

UNIA EUROPEJSKA

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

DOLINKA LESZCZ

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBÓWICE • 2019

Leszcz ulubionym miejscem spacerów króla saskiego
Ilustracja Paweł Mrozek (ze podobne fotografii w zbiorach własnych)

Ukształtowanie dolinki Leszcz, widoczne wczesną wiosną
Fot. Paweł Mrozek, 2018

Myślinka przepływająca przez leszczową dolinkę latem
Fot. Paweł Mrozek, 2018

Aleja w Leszczu jesienią (od strony zalewu)
Fot. Paweł Mrozek, 2018

Leszcz [Lischt] to połodowcowa dolinka rzeczki Myślinki o niezbyt łagodnym zboczach i aleja prowadząca od strony starego kamiennego mostu i parku dworskiego w kierunku Hadasików, równolegle do dwóch ulic. Po południowej stronie alejki są pola oraz ogródki działkowe mieszkańców bloków, wybudowanych w okresie działalności Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (1949–1997). Leszcz był ulubionym miejscem spacerów króla saskiego Friedricha Augusta III podczas jego pobytów w Dobrodzieniu w latach 1906–1930. Autor wspomnień przed laty pisał, że *ubrany był wtedy w swój raczej sfatygowany cywilny garnitur, w którym można było sobie wyobrazić każdego, ale nie byłego monarchy (...)* Gdy szedł wzdłuż alei zwanej Leszcz, często skręcał w *Schloßstraße [ulica Zamkowa]* i maszerował aż do *Lublinitzer-Straße [ulica Lubliniecka]* ... Jeszcze w latach 60. XX wieku Leszcz był dość zadbanym miejscem rekreacji. Zimą można było tutaj spotkać dzieci zjeżdżające z górki na sankach i łyżwach, a latem spacerujące zakochane pary. Niestety, kilkanaście lat temu wycięto rosnącą wzdłuż alejki leszczynę, charakterystyczny krzew w tej części miasta. Zbocze dolinki porośnięte nasadzonymi w przeszłości różnymi gatunkami drzew, teraz porastają samosiejki. Mimo braku należytego utrzymania, jest to nadal dość urokliwa trasa spacerowa. Od strony wschodniej dolinka Myślinki łączy się ze stawem, który również był miejscem rekreacji w okresie przedwojennym. W sąsiedztwie zalewu, w 1965 roku wybudowano basen na powietrzu. Funkcjonował do roku 2000. Choć poważny remont obiektu przeprowadzono w 1998 roku, zarządca w kolejnych latach nie uzyskał pozwolenia na użytkowanie basenu. Radni Dobrodzienia przekazali obiekt do zagospodarowania członkom dobrodzińskiego koła Polskiego Związku Wędkarskiego w 2002 roku. Do basenu i zalewu wędkarze corocznie wpuszczają zakupione różne gatunki ryb i organizują kilka imprez środowiskowych.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ZAMEK DOBRODZIEŃ

MIĘDZYGMINNE TOWARZYSTWO REGIONALNE DOBRODZIEŃ-ZĘBOWICE · 2019

Zamek Dobrodzień i rządówka, pocz. XX w.
Pocztówka ze zbiorów Generala Zajęta

Zamek Dobrodzień / Schloß Guttenag, ok. 1927
Pocztówka ze zbiorów Rudolfa 1912

Zamek Dobrodzień / Schloß Guttenag, ok. 1935
Pocztówka ze zbiorów Rudolfa 1912

Park Hotel w Dobrodzieniu
Fot. Paweł Mrozek, 2002

Park Hotel w Dobrodzieniu
Fot. Paweł Mrozek, 2002

W 1452 roku decyzją księcia strzelecko-niemodlińskiego Bernarda Dobrodzień stał się dobrem rycerskim [Rittergut]. W kronice zapisano, że Henryk Kranczkowski wznosił wówczas w tym miejscu zamek. Przez wieki budowla nosiła nazwę *Schloß Guttenag*, chociaż nie był to obiekt militarny. W okresie piastowskim i habsburskim (1532–1740) kolejni właściciele zapewne mieszkali w zamku. W latach 1740–1927 właściciele „państwa” Dobrodzień [Herrschaft Guttenag] – przedstawiciele pruskich i saksońskich rodów szlacheckich, książęcych i królewskich ustanawiali swoich pełnomocników, aby zarządzali ich dobrodzienskimi dobrami, więc oni tutaj rezydowali. Tu znajdował się też urząd dworski. Są znane nazwiska pełnomocników i dzierżawców z tamtych czasów. Przed wielkim pożarem miasta zamek był kilkakrotnie przebudowywany. W 1846 roku spłonął doszczętnie. Zamek został odbudowany w latach 1848–1849 w stylu neoklasycystycznym przez księcia Wilhelma Augusta von Braunschweig-Lüneburg-Öls, pana na Dobrodzieniu w latach 1815–1884. Budowlę wzniesiono z cegły, z dachem krytym gontem. Fasadę ozdobiono pilastrami i ryzalitem z tympanonem, nadokiennymi gzymsami i boniowanym cokołem. Do 2018 roku obok zamku stała rządówka, datowana 1848. Ostatnimi właścicielami majątku w latach 1884–1927, byli królowie sascy z rodu Wettinów. Od 1894 roku królewskim pełnomocnikiem był Siegfried Hepner. W okresie III powstania śląskiego (1921) w zamku byli zakwaterowani również polscy oficerowie. Od roku 1926 w dokumentach widniało nazwisko Ferdinanda Schreiberera, jako dzierżawcy. W 1937 roku był już właścicielem obiektu i dworskiego majątku. Po zakończeniu drugiej wojny światowej w budynku mieściły się biura Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Jedność” w Dobrodzieniu, gospodarującej na podworskich gruntach w latach 1949–1997. Od roku 2001 „zamek” pełni funkcję prywatnego hotelu pn. Park Hotel.

Opracowanie: Paweł Mrozek, 2019

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Urzędu Miasta i Gminy Dobrodzień

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi